

Град Скопје

- Предлагач:** Градоначалник на Град Скопје
- Изготвувач:** Сектор за заштита на животната средина и природата
- Претставник:** Цветанка Икономова
Мартиновска, раководител на Секторот
- Повереник:** Љиљана Ончевска Наџинска,
помошник раководител на Секторот

Предлог - Програма на активности од областа на заштитата на животната средина и природата на подрачјето на Град Скопје за 2014 година

ПРЕДЛОГ

Врз основа на член 36, став 1, точка 1 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/02) и член 10, став 1, точка 2 од Законот за Градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/04), Советот на Град Скопје, на својата 14 седница, одржана на 26 ноември 2013 година, донесе

ПРОГРАМА

на активности од областа на заштитата на животната средина и природата на подрачјето на Град Скопје за 2014 година

I. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Главна цел на Програмата на активности од областа на заштитата на животната средина и природата на подрачјето на Град Скопје е постигнување на повисок степен на разрешување на состојбите во сферата на животната средина и заштита и зачувување на квалитетот на сите медиуми на животната средина, во рамките на законските надлежности, а со тоа и заштита на здравјето и подобрување на квалитетот на животот на граѓаните.

II. ПРЕДМЕТ НА ПРОГРАМАТА

Мерките и активностите за заштита и унапредување на животната средина се од јавен интерес, заради што Градот Скопје е должен да планира соодветни активности и од својот буџет да обезбеди финансиски средства за таа цел.

Програма ги утврдува мерките за заштита на животната средина и природата на подрачјето на Град Скопје за 2014 година, преку конкретни активности во рамките на сите медиуми (воздухот, водата и почвата) и области на животната средина (отпадот, бучавата, вибрациите, нејонизирачкото зрачење, природата, биодиверзитетот, климата, миризбата и сите елементи кои претставуваат неделива целина од животната средина).

Со Програмата се дефинираат конкретните проекти, потребата од нивно реализирање, целите кои со тоа ќе се постигнат и потребните финансиски средства.

III. ПЛАНИРАНИ АКТИВНОСТИ

Со Програмата се предвидени активности чија реализација треба да го унапреди квалитетот на воздухот, водите и почвата, да ги заштити, уреди и унапреди заштитените подрачја и да ја подигне јавната свест.

1. Заштита на амбиентниот воздух

1.1. План за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух на подрачјето на агломерација Скопски регион

Цел:

Подобрување на квалитетот на воздухот во регионот на Град Скопје, со тоа и на здравјето на луѓето, согласно регулативата за квалитет на амбиентниот воздух.

Образложение:

Управувањето со квалитетот на амбиентниот воздух се врши преку:

- Оценување на квалитетот на амбиентниот воздух
- Донесување и спроведување на плански документи.

Оценувањето на квалитетот на амбиентниот воздух се врши врз основа на редовни мерења преку државната мрежа (во надлежност на Министерството за животна средина и просторно планирање) и користење на техники за моделирање.

Врз основа на оцената на квалитетот на амбиентниот воздух, на територијата на Република Македонија се определуваат листи на зони и агломерации, согласно нивоата на една или повеќе загадувачки супстанции. Градот Скопје е во рамките на востановената агломерација Скопски регион.

Планските документи опфаќаат изготвување на:

- Национален план за заштита на амбиентниот воздух,
- План за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух,
- Акционен план за алармантни состојби.

Донесувањето на Планот за подобрување на квалитетот на воздухот за агломерацијата Град Скопје е во надлежност на Град Скопје. Активностите треба да завршат кон крајот на 2014 година.

Активности:

- Изготвување на Планот,
- На предлог на градоначалникот на Град Скопје, Планот го донесува Советот на Град Скопје.

Потребни средства:

За изготвување на Планот, со Буџетот на Град Скопје за 2014 година, се предвидени средства во износ од 1.000.000,00 денари..

Изготвувач:

Секторот за заштита на животната средина и природата ги започна подготвителните активности за обезбедување релевантни податоци за изготвување на Планот. Понатамошната изработка на документот ќе се одвива со консултантска куќа одбрана по пат на јавна набавка.

1.2. Изработка на Оперативна програма за намалување на загадувањето на амбиентниот воздух со ПМ10

Цел:

Подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух со намалување на загадувањето со ПМ10, главен загадувач на амбиентниот воздух во град Скопје во последните години.

Образложение:

Оперативната програма треба да претставува целосен, сеопфатен документ кој ќе даде комплетни согледувања на состојбата и ќе понуди релевантни решенија со чија реализација реално може да се очекува значително намалување на загадувањето на воздухот со ПМ10 и ПМ2.5. Оваа оперативна програма ќе треба да стане дел од План за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух на подрачјето на агломерација град Скопје, сеопфатен документ што Градот Скопје треба да го изготви во следниве две години.

Активности:

Планот предвидува вршење конкретни мерења на квалитетот на воздухот од аспект на загадување со партикуларни честички, на повеќе локации и во различни услови, но и нивна квалитативна анализа со што за првпат ќе се добијат податоци кои ќе можат релевантно да дадат насока за потеклото на ова загадување.

Потребни средства:

За изготвување на Програмата се предвидени 1.200.000,00 денари со Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Изготвувач:

Договорот со избраниот извршител е потпишан, а активностите се во завршна фаза.

1.3. Изработка на елаборат за ниво на бучава и состојба на квалитетот на воздухот во Град Скопје и нивото на нејонизирачко зрачење во грејна сезона – втора фаза**Цел:**

- Обезбедување податоци за квалитет на воздухот,
- Обезбедување податоци за нивото на бучава предизвикана од подвижни извори на бучава,
- Обезбедување првични податоци за нивото на нејонизирачко зрачење,
- Предвидување заштитни мерки.

Образложение:

По реализација на Елаборатот за ниво на бучава и нејонизирачко зрачење и состојбата со амбиентниот воздух во Град Скопје и добиените првични податоци, во 2013 година ќе се реализира втора фаза од истиот елаборат, за утврдување на состојбите на воздухот во грејна сезона и проширување на податоците за бучава и нејонизирачко зрачење.

Активности:

Активностите ќе се одредат со проектната задача.

Потребни финансиски средства:

За планираните активности потребни се 1.000.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Одбран по пат на јавна набавка.

1.4. Изготвување Информација за квалитетот на амбиентниот воздух на подрачјето на Градот Скопје за 2013 година**Цел:**

Информирање на Советот на Град Скопје, засегнатата јавност и јавноста пошироко со состојбата на квалитетот на амбиентниот воздух на подрачјето на Градот.

Образложение:

Информацијата ќе биде изготвена врз основа на податоците добиени од државната мрежа за мониторинг на воздухот, односно од МЖСПП и од Центарот за јавно здравје.

Активности:

- Прибирање и обработка на податоци,
- Изготвување на Информацијата,

Потребни финансиски средства:

За оваа активност не се потребни финансиски средства.

Извршител:

Секторот за заштита на животната средина и природата.

2. Заштита од бучава

2.1. Изработка на Стратешка карта за бучава и Акционен план за намалување на бучавата во животната средина за град Скопје (фазна реализација)

Цел:

Донесување на потребните елементи за управување со бучава во животната средина на подрачјето на град Скопје, согласно Законот за возедух..

Образложение:

Стратешката карта за бучава, покрај тоа што е законска обврска, претставува појдовен документ во планирањето на активностите за намалување и заштита од бучавата.

Активности:

Управувањето со бучавата се врши преку:

- Методи на оценување со индикатори за бучава;
- Методи на оценување за штетни ефекти;
- Донесување и спроведување на плански документи, како и
- Превземање на мерки за заштита од бучава во животната средина.

Планските документи опфаќаат:

- Стратешка карта за бучава
- Акционен план за бучава

Потребни финансиски средства:

За активностите планирани за 2014 година, потребни се 5.000.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Секторот за заштита на животната средина и природата и консултантска куќа одбрана по пат на јавна набавка.

3. Заштита на водите

3.1. Вршење изотопски испитувања на квалитетот на водите и поврзаноста на површинските и подземните води во Скопската и Полошката котлина

Цел:

- Утврдување на односот на подземниот аквифер на двете котлини
- Утврдување на поврзаноста на површинските и подземните води
- Влијание на површинските води врз квалитетот на водите во изворите на вода за водоснабдување

Образложение:

Со реализација на овие истражувања ќе се обезбеди заокружување на податоците по завршениот оперативен едногодишен мониторинг на површинските и подземните води во Скопската котлина и дел од Полошката котлина

Активности:

Активностите предвидуваат истражувања на терен и изработка на финален елаборат.

Потребни финансиски средства:

За реализирање на оваа активност со Буџетот на Град Скопје за 2014 година се предвидени средства во износ од 1.000.000,00 денари.

Извршител:

Договорот со избраниот извршител е потпишан, а активностите се во завршна фаза.

3.2. Вршење на континуиран оперативен мониторинг на водите што ги хранат изворите за водоснабдување на градот Скопје

Цел:

- Утврдување на квалитетот и квантитетот на подземните води

Образложение:

Врз основа на реализираниот едногодишен истражувачки мониторинг на површинските и подземните води во Полошката и Скопската котлина, што ги храната изворот Рашче и бунарското подрачје Нерези – Лепенец, се продолжи со оперативен мониторинг на подземните води.

Активности:

Активностите предвидуваат мониторинг на пиезометриската мрежа и изработка на финален елаборат.

Потребни финансиски средства:

За реализирање на оваа активност не се предвидени финансиски средства.

Извршител:

ЈП Водовод и канализација.

3.3. Заштита на река Вардар од загадување

Цел:

- Утврдување на инсталациите што ја загадуваат реката Вардар

Образложение:

Конкретните резултати се неопходни за преземање мерки за заштита на реката Вардар, но и за спроведување на законската обврска за издавање дозволи за испуштање вода во водотеци и канализационен систем на обврзаните инсталации и дејности за добивање Б-интегрирана еколошка дозвола и одобрување на Елаборат за заштита на животната средина.

Активности:

Идентификација на индустриските испусти по течението на река Вардар и следење на квантитативните и квалитативните карактеристики на отпадните води што завршуваат во реката Вардар.

Потребни финансиски средства:

При реализирање на оваа активност, за покривање на материјалните трошоци, потребни се 1.000.000,00 денари, предвидени со Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

ЈП Водовод и канализација, Сектор за заштита на животната средина и природата и Сектор Инспекторат на Град Скопје. Договорот е потпишан, а активностите се одвиваат според планираната динамика.

3.4. Обезбедување алтернативен извор вода за пиење

Цел:

- Утврдување на капацитетот и квалитетот на водите за кои постои реално стручно мислење дека се погодни алтернативни извори за вода за пиење за градот Скопје

Образложение:

Градот Скопје има приоритетни цели за зачувување на постојните извори за водоснабдување, но истовремено треба да работи на нови алтернативи.

Активности:

Воспоставување континуиран мониторинг на водите на локалитетот Кадина река и локалитетот Врело (Матка), како потенцијална алтернатива за водоснабдување.

Потребни финансиски средства:

При реализирање на оваа активност, за покривање на материјалните трошоци, потребни се 1.000.000,00 денари, предвидени со Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

ЈП Водовод и канализација. Договорот е потпишан, а активностите се во тек.

3.5. Изготвување Информација за квалитетот на водите на подрачјето на Град Скопје за 2013 година**Цел:**

Информирање на Советот на Град Скопје, засегнатата јавност и јавноста пошироко со состојбата на квалитетот на водите на подрачјето на Градот.

Образложение:

Информацијата ќе биде изготвена врз основа на податоците добиени од државната мрежа за мониторинг на водите, од Институт за јавно здравје на Република Македонија и ЈП Водовод и канализација.

Активности:

- Прибирање податоци,
- Разработка на податоците,
- Изготвување на Информацијата,
- Ставање на Информацијата на програма на Советот на Град Скопје.

Потребни финансиски средства:

За оваа активност не се потребни финансиски средства.

Извршител:

Секторот за заштита на животната средина и природата.

4. Заштита на почвите**4.1. Утврдување на дистрибуција и концентрација на тешки метали во разни делови на растителите форми наменети за исхрана и производство на прехранбени продукти во Скопскиот регион****Цел:**

Добивање податоци за квалитетот на прехранбените продукти на зелениот пазар.

Образложение:

По завршување на сите четири фази на еко – геохемискиот мониторинг за тешки метали на почвите во Скопскиот регион и добивањето релевантни податоци, се наметнува потребата за истаржување на различни растенија во однос на апсорпција на тешки метали во нивни одделни вегетативни органи (корен, стебло, лист, плод), а кои се наменети за исхрана на луѓето.

Активности:

- Утврдување на локациите за земање проби,
- Утврдување на видовите растенија што ќе се испитуваат,
- Земање проби и анализи,

- Изготвување завршен извештај.

Потребни финансиски средства:

За четвртата фаза потребни се 1.500.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Извршителот ќе биде одбран по пат на јавна набавка.

4.2.Изготвување Информација за извршеното истражување на дистрибуција и концентрација на тешки метали во разни делови на растителите форми наменети за исхрана и производство на прехранбени продукти во Скопскиот регион

Цел:

Информирање на Советот на Град Скопје, засегнатата јавност и јавноста пошироко со состојбата на квалитетот на храната на зелените пазари, на подрачјето на Скопскиот регион.

Образложение:

Информацијата ќе биде изготвена врз основа на Извештајот од извршените истражувања под точка 4.1.

Активности:

- Разработка на Извештајот,
- Изготвување на Информацијата,
- Презентирање на предлог-мерки,
- Ставање на Информацијата на програма на Советот на Град Скопје.
- Доставување на Информацијата и извештајот до Министерство за земјоделие, шумарство и водостопанство.

Потребни финансиски средства:

За оваа активност не се потребни финансиски средства.

Извршител:

Секторот за заштита на животната средина и природата.

5. Отпад

5.1. Истражувачки работи и изработка на физибилити студија за рекултивација на поранешната депонија Вардариште

Цел:

- Добивање податоци за состојбата на поранешната депонија: подземни води, состав на отпадот, количините на депониски гас и тешки метали
- Утврдување на видот и обемот на активностите и потребните средства за рекултивација на просторот на депонијата
- Елиминирање на можност за хаварија
- Уредување на просторот
- Реализирање на законските надлежности

Образложение:

Складираниот отпад на поранешната нерегуларна градска депонија Вардариште претставува извор на загадување на почвата, подземните води и реката Вардар. Таа, поради присуството на депонискиот гас, е и потенцијален предизвикувач на експлозии и самозапалување на отпадот што е причина за загадувањето на воздухот. Наведените негативни влијанија на

депонијата имаат и импликации на здравјето на граѓаните, особено од блиската околина на депонијата.

Активности:

➤ **Геодетски мерења на просторот**

Со геодетските мерења треба да се дефинираат границите на просторот, како и зоните во кои ќе се реализираат сите понатамошни активности.

➤ **Истражувачки работи со кои треба да се утврдат:**

- Геоморфолошките карактеристики на телото на депонијата,
- Количините и структурата (содржината) на депонираниот отпад,
- Количините, квалитетот, нивото и движењето на подземните води во телото на депонијата и
- Количините и длабочината на депонискиот гас.

Потребни финансиски средства:

За реализација на активноста со Буџетот за 2014 година, предвидени се 3.000.000,00 денари.

Извршител:

Извршителот избран по пат на јавна набавка.

6. Климатски промени

6.1. Изработка на Годишна програма за мезометеоролошки мерења во Скопската котлина и нејзина реализација

Цел: Добивање податоци за метеоролошките состојби, релевантни за квалитетот на амбиентниот воздух.

Образложение:

- Реализација на микроклиматски мониторинг согласно обврската од Стратегијата за адаптација на климатските промени во Република Македонија
- Добивање податоци за влијанието на градот врз климатските услови и климата врз квалитетот на воздухот во градот

Активности:

- Изготвување Програма за мезометеоролошки мерења,
- Спроведување на мерењата,
- Изготвување завршен елаборат.

Потребни финансиски средства:

За изготвување на Програмата, со Буџетот на Град Скопје за 2014 година, се предвидени средства во износ од 600.000,00 денари.

Извршител:

Извршител на активноста е Управата за хидрометеоролошки работи.

Напомена: Градот Скопје во текот на 2013 година обезбеди средства од Центарот за развој на Скопскиот плански регион со кои, во соработка со УХМР, постави прва автоматска метеоролошка станица на подрачјето на градот, што претставува реализација на обврската произлезена од Стратегијата за адаптација на климатските промени во Република Македонија од здравствен аспект, усвоена од Владата на Република Македонија во март 2011 година, согласно која Градот Скопје воспоставува микроклиматски мониторинг во соработка со Управата за хидрометеоролошки работи и формира градиентни мерења и истражувања на температурните инверзии во Скопската котлина, во насока на преземање

мерки за заштита на здравјето на луѓето и за рано тревожење при настапување на тополтни бранови. Градот Скопје очекува продолжување на соработката со Скопскиот плански регион и УХМР и во текот на 2014 година, во кој случај ќе го намали обемот на мануелни мерења предвидени во оваа точка и дел од средствата ќе намени за изградба на втора автоматска метеоролошка станица.

6.2. Изработка на инвентар на стакленички гасови за Скопски плански регион

Цел: Добивање податоци за количините на стакленички гасови причинители за климатските промени, по сектори кои ги создаваат.

Образложение:

Проектот претставува активност во рамки на намалување на климатските промени. Ќе се направи инвентаризација на стакленичките гасови од секторите енергија, индустрија, земјоделство, отпад и др.

Активности:

- Идентификација на изворите на податоци
- Внесување на количинските податоци и емисиите фактори
- Пресметка на емисиите
- Проверка и валидирање на влезните податоци
- Повторни пресметки и валидација на пресметаните емисии
- Анализа на клучните сектори
- Управување со недоверливост
- Преглед на инвентарот од национални експерти и јавноста
- Меѓународно строго рецензирање
- Репортирање на емисиите

Потребни финансиски средства:

За изготвување на Инвентарот средства обезбедува УНДП, а со Буџетот на Град Скопје за 2014 година се предвидени средства во износ од 300.000,00 денари како учество на Градот во проектот.

Извршител:

Извршител на активноста е УНДП.

6.3. Изработка на студија за проценка на економските влијанија на климатските промени во градот Скопје

Цел: Добивање алатка за изработка на проценка на финансиските трошоци за здравствените ефекти од климатските промени и планираните трошоци за адаптација.

Образложение:

Во насока на справување со ургентните закани од последиците на климатските промени, потребно е да се евалуираат актуелните влијанија и ранливоста на здравјето на луѓето. Во планирањето на активностите за адаптација на климатските промени треба да се вклучат проценките за трошоците и придобивките од преземањето на потребната акција, како и за економските последици од непреземањето на никакви активности.

Влијанија врз здравјето од климатските промени не само што предизвикува проблеми на населението, туку и економски трошоци кои можат да бидат избегнати. Соодветна адаптација може да ги намали тие трошоци, па дури и да донесе дополнителна економска корист преку досега нереализирани можности. Економските податоци можат да помогнат на

носителите на одлуки со укажување на придобивките од адаптација и зајакнување на рана акција против климатските промени.

Активности:

Активностите ќе се одвиваат со техничка и финансиска поддршка на Светската здравствена организација, во рамки на поширок РАМЕСС проект. Подготвителните активности се започнати.

Потребни финансиски средства:

За активностите не се потребни финансиски средства.

Извршител:

Извршител на активностите е СЗО и Секторот за заштита на животната средина. Вклучени се и сектор за ЛЕР, Одделение за енергетска ефикасност и Сектор за ИТ.

7. Унапредување на зелените површини

7.1. Изработка на Зелен катастар на град Скопје (фазна реализација)

Цел:

Постигнат повисок степен на заштита и унапредување на јавните зелени површини на град Скопје со помош на обезбедување просторни податоци за обемоти видот на зеленилото.

Образложение:

Градот Скопје ќе ги продолжи започнатите активности за изработка на Зелениот катастар. Овој документ ќе биде основа за унапредувањето на јавните зелени урбани површини со оглед на фактот што зеленилото, покрај функционалните, рекреативните, амбиенталните и социјалните функции, придонесува подеднакво кон намалувањето и адаптирањето на климатските промени. Со Зелениот катастар ќе се утврди површината, сопственоста и квалитетот на зеленилото, во функција на урбанистичкото планирање, а со крајна цел да се спречи натамошната пренамена на зеленилото во градежни цели.

Активности:

- Иготвување Закон за јавно зеленило
- Реализирање на Зелениот катастар (хардвер, софтвер, реализација на терен),
- Подигање на јавната свест

Потребни финансиски средства:

Во рамки на подолгорочните активности, за 2014 година се предвидени 2.500.000,00 денари. во Буџетот на Град Скопје.

Извршител:

ЈП Паркови и зеленило, Град Скопје, избрани извршители со јавена набавка.

7.2. Изградба на Ботаничка градина (фазна реализација)

Цел:

Зачувување на домашните видови и запознавање со алохтоните видови зеленило.

Образложение:

Градот Скопје ќе ги продолжи започнатите активности за изградба на Ботаничка градина. По уредување на просторот и следи изградба на стаклен павилјон за тропски растенија и садење на видовите што ќе бидат застапени во павилјонот и отворените површини на градината. Ботаничката градина треба да овозможи заштита на посебните видови садници, има едукативна улога затоа што ја збогатува можноста за практична едукација на младите, ќе ја

збогати содржината на Зоолошката градина и ќе ја зголеми туристичката понуда и реализација.

Активности:

- Изработка на изведбен проект за стаклениот павилјон
- Засадување на дел од предвидените видови.

Потребни финансиски средства:

Во рамки на активностите предвидени за 2014 година потребни се 3.000.000 денари, обезбедени со Буџетот на Град Скопје.

Извршител:

Избран извршител на јавна набавка и ЈП Паркови и зеленило.

7.3.Изработка на Студија за озеленување и пошумување на подрачјето на град Скопје

Цел:

Изработка на стручна основа за развој на јавните зелени површини.

Образложение:

Студијата треба да ги утврди потребите за озеленување и пошумување на подрачјето на градот согласно временските услови на Скопската котлина, микроклиматските услови на одредени локалитети, влијанијата на релјефот, урбанизацијата, сообраќајот, традицијата, издржливоста, да даде насоки за начинот на поврзување на јавното зеленило во континуирана целина, да упати на начинот за намалување на ефектот на „жешките острови“ во лентите месеци, да воведат изработка на „зелени кровови“, односно кровни градини.

Студијата треба да претставува документациона основа која треба да се интегрира во просторните и стратешките планови од повисок ред.

Активности:

- Избор на изготвувач на студијата,
- Изработка на Студијата,
- Насоки за реализација на Студијата

Потребни финансиски средства:

За реализирање на оваа активност се потребни 800.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Избран по пат на јавна набавка. Активностите ќе се планираат во согласност со ЈП Паркови и зеленило.

8. Заштита и унапредување на заштитени локалитети

8.1. Годишна реализација на Посебниот план за заштита и унапредување на парк-шумата Водно 2007-2016, за 2013 година (фазна реализација)

Цел: Постигнат повисок степен на заштита и унапредување на просторот на парк-шумата Водно.

Образложение:

Парк-шумата Водно е локалитет заштитен со соодветна одлука од страна на Градот Скопје. Редовното одржување на просторот на парк-шумата е дел од годишните програми за одржување на јавните зелени површини во Градот Скопје.

За подолгорочна заштита на локалитетот, донесен е Посебен план за заштита и унапредување на парк-шумата Водно за периодот 2007-2016 година. Планот предвидува заштитни и уредувачки активности што не се дел од редовното одржување и претставуваат соодветна финансиска обврска. Неговата реализација е фазна, во текот на 10 години.

Активности:

- Изготвен план на активности за 2014 година,
- Потпишување на договор со извршителот на активностите,
- Реализација на планот на активности,
- Изготвување извештај за реализација за Советот на Град Скопје.

Потребни финансиски средства:

За реализација на активностите предвидени за 2014 година, потребни се 4.000.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје.

Извршител:

ЈП Паркови и зеленило, како овластен субјект, Планинарската федерација на РМ, Велосипедскиот сојуз на РМ.

8.2. Уредување на парк-шумата Водно

Цел:

Уредена парк-шумата и подостапна за посетителите.

Образложение:

Освен редовните и заштитните мерки, просторот на парк-шумата бара одредени активности за уредување, кои не се предвидени со Посебниот план или со Програмата за одржување на јавните зелени површини. За таа цел Градот Скопје секоја година обезбедува средства и ги наменува за уредување на овој локалитет.

Активности:

Се предвидува определување на активностите кои ќе се наметнат во текот на годината, за правење стручни студии (по потреба) и конкретни активности, на пример реконструкција на пешачките патеки, нивна категоризација и сигналитика, поставување парковска опрема, корпи за отпадоци и сл.

Потребни финансиски средства:

За оваа намена потребни се средства во износ од 1.000.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

ЈП Паркови и зеленило.

8.3. Изработка на Студија за валоризација на локалитетот Марково крувче во рамки на парк – шумата Водно заради негова заштита и зголемување на туристичката понуда

Цел:

Заштита на локалитетот и зголемување на туристичката понуда за парк – шумата Водно.

Образложение:

Археолошкиот локалитет Марково крувче потекнува од периодот на доцната антика, односно крајот на VI и почетокот на VII век, а вториот слој што е евидентиран е за 3 века постар. Претставувал фортификациски објект, односно воена тврдина. Локалитетот е своевремено

истражуван но за негова туристичка промоција, потребни се дополнителни стручни активности.

Активности:

Се предвидува изготвување на Студија за валоризација на археолошкиот локалитет која треба да упати на понатамошните активности на Градот Скопје при уредувањето на парк – шумата Водно.

Потребни финансиски средства:

За оваа намена потребни се средства во износ од 600.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Конзерваторски центар на РМ.

8.4. Уредување на карактеристичниот пејсаж Гази Баба

Цел:

Унапредена состојба на карактеристичниот пејсаж Гази Баба и обезбеден поуреден простор за посетителите.

Образложение:

Локалитетот Гази Баба е заштитен со одлука на Советот на Град Скопје. Неговото уредување и заштита е перманентна активност на Градот. Секоја година Градот одвојува средства и извршува одредени активности во интерес на локалитетот.

Активности:

Се предвидува определување на активностите кои ќе се наметнат во текот на годината, за правење стручни студии (по потреба) и конкретни активности, на пример поставување парковска опрема, корпи за отпадоци, чешми, видиковци и сл.

Потребни финансиски средства:

За оваа намена потребни се средства во износ од 1.000.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

ЈП Паркови и зеленило.

8.5. Просторно обележување на границите на заштитениот локалитет Гази Баба – втора фаза

Цел:

Просторно јасно дефинирани граници на локалитетите заради нивна заштита.

Образложение:

Заради својата близина до градот, локалитетите се често подложени на узурпација на просторот, односно се градат објекти кои навлегуваат во заштитените простори. За сузбивање на таквата појава, се предвидува да се изврши просторно обележување на границите на локалитетите.

Активности:

Се предвидува обележување на границите со репери во просторот, како втора фаза на веќе реализиран проект.

Потребни финансиски средства:

За извршување на активностите потребни се 3.000.000 денари, предвидени со Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Извршителот ќе биде избран по пат на јавен повик.

8.6.Функционирање на Спасителна станица во рамките на парк-шумата Водно и Кањон Матка**Цел:**

Создадени услови за безбедно планинарење и посетување на парк-шумата Водно и Кањонот Матка.

Образложение:

Во 2008 година е воспоставена Спасителна станица во парк-шумата Водно а во 2009 година е реализирана сигналитика на патеките според степенот на стрмност, тешкотија на совладување и опасност, при што на сите табли е поставен бројот на контакт телефонот на Спасителната станица.

Екстремните услови за планинарење во рамки на локалитетот Матка налагаат преземање активности за функционирање на Спасителна станица. Исто како и во рамки на парк-шумата Водно, и оваа Спасителна станица ја оформуваат екипи на Црвениот крст на Град Скопје, кои после извршените обуки, поседуваат соодветни сертификати.

Активности:

- Набавка на опрема од потрошен карактер
- Ангажман на членови на тимот
- Транспортни трошоци
- Одржување курсеви и семинари со тренинг вежби.

Потребни финансиски средства:

За реализација на активноста се потребни 600.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Црвен крст на град Скопје, чии членови на тимот поседуваат соодветни лиценци после посетувани обуки.

9.Спроведување на одредени законски процедури

Законот за животната средина предвидува обврски и можности за изработка на различни стратешки документи во процесот на планирање и спроведување на планови и конкретни активности, оценки, еколошки дозволи и сл., кои се неопходни во процесот на носење на одлуки за животната средина.

9.1. Законски процедури кои Градот Скопје ги спроведува како инвеститор**9.1.1.Оценка на влијанија врз животната средина****Цел:**

Реализирана обврска од чл.65, чл.76 и чл.24 од Законот за животната средина за утврдување на влијанијата врз животната средина.

Образложение:

Членот 65 предвидува изготвување **Стратегиска оценка на влијанието врз животната средина** за плански документи кои се подготвуваат во областа на земјоделството, шумарството, рибарството, енергетиката, индустријата, рударството, транспортот, регионалниот развој, телекомуникациите, управувањето со отпадот, управувањето со водите,

туризмот, просторното и урбанистичкото планирање и користење на замјштето, Националниот акционен план за животна средина, локалните акциони планови за животна средина и др.стратегиски, плански и програмски документи.

Членот 76 предвидува изготвување **Оцена на влијанија врз животната средина** за проектите кои поради нивниот карактер, обем или локацијата на која се изведуваат, можат да имаат значително влијание врз животната средина.

Членот 24 предвидува изработка на **Елаборат за заштита на животната средина** за дејности или активности кои не спаѓаат во проектите за кои се спроведува постапка за оцена на влијанието врз животната средина.

Градот Скопје е обврзан да ги почитува овие одредби при спроведување на своите програмски активности.

Активности:

- Утврдување на потребата од изготвување на ОВЖС/Елаборат за животна средина
- Изготвување на ОВЖС/Елаборат за животна средина
- Доставување до МЖСПП за одобрување

Потребни финансиски средства:

За реализирање на оваа активност се потребни 100.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Извршителот ќе биде одбран по пат на јавна набавка.

9.2. Законски процедури кои Градот Скопје ги спроведува како надлежен орган

9.2.1.Издавање Б-интегрирани еколошки дозволи за работење на инсталациите кои влијаат врз животната средина

Цел:

Задоволени одредби од чл.95, 122 и 123 од Законот за животната средина.

Образложение:

Градот Скопје е должен да ја спроведува процедурата за издавање Б-интегрирани еколошки дозволи за инсталации кои според Законот подлежат на оваа процедура, и за усогласување со Оперативен план за веќе постоечки инсталации, кои со своето работење подлежат на процедурата за добивање Б-дозволи.

Активности:

Процедурата за издавање Б-интегрирани еколошки дозволи е сложена и законски пропишана до детали и истата се почитува.

Потребни финансиски средства:

За оваа активност не се предвидени финансиски средства.

Извршител:

Сектор за заштита на животната средина. Во делот на посета на инсталациите и нивното контролирање се вклучува Инспекторатот на Град Скопје-овластените инспектори за животна средина.

9.2.2.Одобрување на елаборати за заштита на животната средина

Цел:

Реализирана обврска од чл.26 од Законот за животната средина.

Образложение:

Согласно Законот за животната средина, Градот Скопје е надлежен за разгледување и одобрување на елаборати за заштита на животната средина за дејности и активности кои се наброени во Уредбата за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување е надлежен Градоначалникот на Општината, Градоначалникот на Град Скопје и Градоначалникот на општините во Градот Скопје.

Активности:

- Разгледување на досатвениот Елаборат за заштита на животната средина,
- Изготвување забелешки на Елаборатот,
- Примање на корегирани Елаборат
- Изготвување Решение за одобрување, кое го потпишува Градоначалникот на Град Скопје.

Потребни финансиски средства:

За реализирање на оваа активност не се потребни финансиски средства.

Извршител:

Извршителот е Секторот за заштита на животната средина и природата.

10.Проекти од областа на животната средина

Градот Скопје развива проекти кои се од областа на животната средина, или се со поширок дијапазон но се координираат преку Секторот за животна средина, или пак Секторот е учесник во национални проекти.

10.1.Реализирање на кампањата за отстранување на азбест-цементните кровопокривачи на подрачјето на градот (фазна реализација)**Цел:**

Намален ризикот по здравјето на граѓаните.

Образложение:

Азбестот е широко применет градежен материјал заради своите добри својства. Но заради своите притаени и забавени дејства врз здравјето на луѓето е наречен тивок убиец. Замената на градежни материјали кои содржат азбест, од објектите во кои пред се престојуваат деца е од особено значење.

Активности:

- Изготвена анализа за применетиот азбест
- Изготвена методологија за постапување со азбестот
- Изготвена Физибилити студија
- Изготвени студии за Оцена на влијанија врз животната средина при отстранување и при транспорт и депонирање на азбестниот отпад и предадени за мислење во МЖСПП
- Изработка на проектна документација
- Фазна реализација на замена на азбестните кровови, заклучно со 2013 во 8 средни училишта.

За 2014 година се планира понатамошна реализација на отстранување на кровни азбестни покривачи на 2 објекти за средно образование.

Потребни финансиски средства:

За реализирање на активностите потребни се 20.000.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Извршителот ќе биде одбран по пат на јавна набавка, а ќе треба да поседува сертификати за постапување со азбест.

10.2.Изработка на Елаборат за проценка на еколошкиот капацитет на град Скопје – прва фаза**Цел:**

Еколошкиот отисок, како мерлив индикатор на одржливиот развој, треба да го определи биолошкиот капацитет на просторот на градот Скопје во однос на предизвиците и потребите во секојдневниот живот на граѓаните во областите на транспортот, домувањето, обработката на земјиштето, создавањето на отпадот, индустриското производство и сл. Тој треба да даде одговор на прашањето колку простор е потребен за граѓаните за создавање на се она што го консумираат (продукти и ресурси) и произведуваат (отпад и емисии), на годишно ниво. Исто така, по добивањето на сите квантифицирани податоци, потребно е да се утврдат мерките и насоките за подобрување на состојбите.

Образложение:

Резултат на севкупните активности треба да претставува изготвената Студија за проценка на еколошкиот капацитет на Град Скопје, која треба да даде одговор на прашањето за согледување на еколошкиот капацитет на Град Скопје, неговиот развој согледан преку пресметан еколошки отисок, усвоените и пресметаните индикатори, областите на севкупниот живот и животен простор кои се земени предвид при пресметување на еколошкиот отисок, споредба на состојбата на Град Скопје со опкружувањето и состојбата во Република Македонија, како и начини за подобрување на состојбите, од што треба да произлезат идните фази на активностите во рамки на одредување на еколошкиот отисок на Град Скопје.

Активности:

Активноста е обемна и ќе се реализира фазно.

Потребни финансиски средства:

За реализирање на активностите во 2014 година се потребни 1.000.000,00 денари. Средствата се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Избран по пат на јавна набавка. Потпишан договор со избраниот изведувач.

10.3. Учество во изработка на Стратегија за здравје и животна средина на Република Македонија**Цел:**

Изготвена Стратегија за здравје и животна средина во РМ.

Образложение:

Владата на Република Македонија формираше Комитет за здравје и животна средина, кој е задолжен да расправа и презема мерки за широк вид проблеми од областа на животната средина и нивното влијание врз здравјето на луѓето. Во согласност со разгледуваните состојби и зададените активности во заклучоците на Комитетот и Владата на РМ, донесена е одлука за изработка на Стратегија за здравје и животна средина.

Активности:

Активностите се одвиваат со техничка поддршка на Светската здравствена организација а во работната група учествуваат претставници на неколку министерства и институции, меѓу кои и

Градот Скопје, односно Секторот за заштита на животната средина и природата. Уште на првата работна средба е утврдено дека фокусна точка на проектот е Градот Скопје заради тоа што како главен град на РМ има различни состојби во сите медиуми и области на животната средина, но и заради активностите што успешно ги спроведува од областа на заштитата на животната средина.

Потребни финансиски средства:

Не се потребни финансиски средства..

Извршител:

Интерсекторска Работна група.

10.4. Проект „Скопје – здрав град“ (фазна реализација)

Цел:

Зачленување во светското семејство на Здрави градови.

Образложение:

Унапредувајќо го здравјето и подобрувајќи го квалитетот на живеење преку поврзување на социјалните, здравствените и еколошките компоненти на животот, локалната самоуправа може да игра главна улога во промовирањето и одржувањето на здравјето на своите граѓани, а има и потенцијал за покренување активности за одржлив развој.

Активности:

Активноста ќе се реализира во фази, согласно методологијата на Светската здравствена организација.

Потребни финансиски средства:

Со Буџетот на Град Скопје за 2014 година се предвидени средства во износ од 250.000,00 денари.

Извршител:

Сектор за заштита на животната средина и природата во соработка со Секторот за јавни дејности.

10.5. Изработка на Интегриран катастар на загадувачи на животната средина

Цел:

Собирање и презентирање на податоци за емисиите во сите медиум и области на животната средина.

Образложение:

Катастарот на загадувачи е основа за преземање на потребните активности за заштита на животната средина.

Активности:

Подготвителните активности се започнати од страна на Секторот за заштита на животната средина и природата., преку обединување на сите податоци произлезени од досега реализираните проекти и нивно мапирање на ГИС подлоги со помош на Секторот за ИТ на Град Скопје.

Потребни финансиски средства:

Средствата за реализирање на овие активности, во износ од 3.000.000,00 денари се обезбедени со Буџетот на град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Сектори на Град Скопје кои поседуваат релевантни податоци и одбрана консултантска куќа по пат на јавна набавка.

10.6. Фазна реализација на ЛЕАП 2 за Град Скопје**Цел:**

Реализација на активностите предвидени со утврдените рокови за 2014 и започнување на подолгорочните активности.

Образложение:

Овој плански документ е од голема важност за Градот Скопје, општините во градот Скопје и поширокиот регион. Со него се предвидени сите проекти и активности поврзани со заштитата на животната средина.

Активности:

Реализацијата на овој долгорочен акционо-плански документ ќе се одвива во текот на 6 години. Во текот на 2014 година ќе се реализираат повеќе активности предвидени со документот, кои што се дел од редовните активности на Град Скопје.

Потребни финансиски средства:

Средствата за реализирање на овие активности се обезбедени со Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Сектори на Град Скопје.

11. Подигање на јавната свест за значењето на животната средина**11.1. Еколошки конкурс на Градот Скопје****Цел:**

Преку наградување на физички и правни лица за придонесот во развој на грижата за животната средина, обезбедено повисоко ниво на јавната свест.

Образложение:

Градот Скопје традиционално организира Еколошки конкурс за најголем допринос во развојот на екологијата, во повеќе категории: најубаво уреден двор, најеколошка компанија, најголем придонес за екологијата и најубава творба на тема екологија.

Активности:

- Формирање на соодветна комисија
- Објавување на конкурсот
- Прибирање на пријави
- Разгледување на пристигнатите пријави, творби и посети на терен
- Доделување на награди

Потребни финансиски средства:

За оваа активност се предвидени 250.000,00 денари за награди. Средствата се обезбедени со Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Секторот за заштита на животната средина и природата во соработка со други релевантни сектори.

11.2.Подигање на јавната свест преку соработка со невладиниот сектор за реализација на проекти, организирање манифестации, одбележување на денови од еколошкиот календар, печатење пропаганден материјал и сл.

Цел:

Постигнато повисоко ниво на јавната свест за значењето на животната средина.

Образложение:

Подигањето на јавната свест е неопходна активност, која произлегува и од одредбите на Законот за животна средина. Според досегашните искуства соработката со НВО дава најдобри резултати во овој домен заради нивното добро организирање на своето членство и граѓанскиот сектор воопшто. За 2014 година е планирано одбележување на **Европската недела на мобилност**.

Активности:

Активноста предвидува објавување конкурс за соработка со НВО за организирање на соодветни активности во текот на седум дена со завршна манифестација Во град без автомобил. Избраниот извршител ќе треба да осмисли голем број и широка разнолика палета на активности за промовирање на алтернативни видови на движење, натпревари, дефилеа, работилници и сл. За истата цел ќе треба да подготви, односно креира и печати пропаганден материјал (флаери, летоци, плакати, брошури, маички).

Потребни финансиски средства:

За реализирање на оваа активност се предвидени 300.000,00 денари со Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Извршителот ќе биде одбран по пат на конкурс.

11.3. Подобрување на условите за одвивање на различни манифестации за подигање на јавната свест

Цел:

Успешно организирање на манифестации чија цел е подигање на јавната свест.

Образложение:

Гардот Скопје традиционално, со сопствени сили, организира различни манифестации за одредени целни групи, чија крајна цел е подигање на јавната свест. На манифестациите Градот Скопје ги презентира своите редовни активности и посебните проекти, за што е неопходно да поседува минимален број пилтови за адекватно презентирање.

Активности:

- Утврдување на потребите што пултовите треба да го задоволат,
- Утврдување на потребниот број пултови,
- Распишување јавна набавка.

Потребни финансиски средства:

За оваа активност се предвидени 250.000,00 денари за награди. Средствата се обезбедени со Буџетот на Град Скопје за 2014 година.

Извршител:

Секторот за заштита на животната средина и природата во соработка со други релевантни сектори.

IV. ПРЕГЛЕД НА ВКУПНИ ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Вкупните потребни средства за реализирање на активностите за заштита на животната средина на подрачјето на Град Скопје за 2014 година, по области, се следните:

	<i>Област / дејност</i>	<i>Потребни средства</i>
1.	Заштита на амбиентен воздух.	3.200.000,00
2.	Заштита од бучава	5.000.000,00
3.	Заштита на водите	3.000.000,00
4.	Заштита на почвите	1.500.000,00
5.	Отпад	3.000.000,00
6.	Климатски промени	900.000,00
7.	Зеленило	6.300.000,00
8.	Заштитени локалитети	10.200.000,00
9.	Спроведување одредени законски процедури	100.000,00
10.	Проекти од областа на животната средина	24.250.000,00
11.	Подигање на јавната свест	800.000,00
	Вкупно	58.150.000,00

V. ИЗВРШИТЕЛ НА ПРОГРАМАТА

За реализирање на Програмата на активности од областа на заштитата на животната средина и природата на подрачјето на Град Скопје за 2014 година, е задолжен Секторот за заштита на животната средина и природата.

VI. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Оваа Програма стапува во сила со денот на објавувањето во Службен гласник на Град Скопје.

Бр. _____

С К О П Ј Е

ПРЕТСЕДАТЕЛ НА СОВЕТ
НА ГРАД СКОПЈЕ
Ирена Мишева